

Szerkesztőségi Iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetés pénzek és hír-
dotások küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottak
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyitott cikkeket
soranként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

Felelős szerkesztő: Dr. Bocskor Béla, Kiadó tulajdonos: Györgyjakab Márton
FŐMUNKATÁRSÁK: Hochechild Lajos Gyergyóban. Vitos Mózes a központban. Embery Árpád Udvarhely megyében.

Főhívás előfizetésre.

Az ápril—június, havi második negyedre új előfizetést nyitunk régebbi feltételeink mellett.

ELŐFIZETÉSI FŐLTÉTELEK:

Egészévre 8 korona (4 frt.)
Félévre 4 korona (2 frt.)
Negyedévre 2 korona (1 frt.)
Külföldre: 12 korona (6 frt.)

Előfizethetni Csik-Szeredában Györgyjakab Márton nyomdájában, — Gyergyó-Szentmiklóson Kricsa Péter könyvkereskedésében.

Előfizetések legcélszerűbben postautalvány útján eszközölhetők.

Szerkesztő és Kiadó.

A mi vasútunk.

(Bé.) Régen elismert dolog s nem is igen szorul bizonyításra, hogy a székely nagyon türelmes nép, érdekeinek védelmében nem sokat alkalmatlankodik másoknál, megelégszik azzal a mi osztályrészébe jut s békecséggel várja a jövőt, mert jól tudja, hogy a sor minden dologban legeslegutóljára szokott a székelyekre kerülni, ha ugyan rájuk kerül valaha. Lemondással és csendes rezignációval nézi, hogy másokat kalácsal traktálnak s neki még a morzsalékokból is szerfelett kevés jut. Fátalista, mint a török, meg van győződve róla, hogy a mi előre meg van írva a sors könyvében, az amugy is előbb-utóbb be fog következni, a mi pedig nincs meg írva, az bizonyára nem fog megtörténni.

Ha egy pillantást vetünk hazánk közlekedési térképére, meggyőződhetünk, hogy a szorosabb értelemben vett Magyarország-

nak, sőt az erdélyi részeknek is minden megyéje rendelkezik vasúttal s élvezi az olcsó közlekedés áldásait és előnyeit, egyedül Csikmegye van kizárva a világforgalomból s e tekintetben még a szomszédos testvér székely megyéknél is hátrább áll. Udvarhely megye főhelye Székely-Udvarhely már évek óta, Háromszékmegye két nevezetesebb gőcpontja Seps-Szentgyörgy és Kézdi-Vásárhely direkt összeköttetésbe jutottak a vasúti hálózattal. Csikmegyére nézve azonban a vasúti összeköttetés még a mai napon is a jámbor óhajások közé tartozik.

A kezdeményező lépések ugyan nálunk is meg vannak téve, ki lettek jelölve az összekötő vonalak, sőt Seps-Szentgyörgyöt és Csik-Szeredát összekötő vonal közigazgatási bejárása is megtörtént, azonban a tervek realizálása a szükséges tőke hiányában a közel jövőben alig remélhető. A tények ugyanis a mellett tanuskodnak, hisz már pár év óta rebesgetik, hogy a vasút kiépítését a tavasszal megkezdik, de eljön a tavasz, el is mulik s a vasút kiépítéséhez kötött reményeink még se valósulnak meg.

A legutóbb tartott törvényhatósági közgyűlésen, midőn a csiki vasút ügye tárgyalatott, a felolvasott miniszteri leiratban az volt hangoztatva, hogy a gyergyószentmiklós-csikszeredai és a sepsiszentgyörgy-csikszeredai vonalak egyszerre fognak kiépítettni. Vármegyénk közgazdasági helyzete mindenesetre úgy kívánná, hogy a tervezett vonalak egyszerre és minél hamarabb ki-

építtessenek, azonban ha ez a felmerülő akadályok miatt nem történhetik meg, mi sem áll újjában annak, hogy a tervet legalább részlegesen megvalósítsák s kiépítsék azt a vonalat, a melyik legkevesebb költségbe kerül. Igen nagy előnyökkel járna és az égető szükségén némileg segítve lenne, s ha az megtörténnék, akkor talán türelmesebben bevárhatnók a többi vonalak kiépítését.

Nézetünk szerint legkönnyebben valószínűsíthető volna s talán legkevesebb költségbe kerülne a sepsiszentgyörgy-csikszeredai vasút kiépítése. Az egész vonal a csiki részen a határszélig mintegy 32 kilométer hosszú, olyan természeti akadály, melynek elhárítása nagyobb költségbe kerülne az egész vonalon nem fordul elő s e vonal létesítése a forgalomra nézve az egész megye területére majdnem egy napi különbséget eredményezne. Ezen vonal kiépítése mellett szól ama körülmény is, hogy a magas kormány a gyimesi szoroson keresztül Oláhországgal tervezett összeköttetést nagy valószínűséggel szintén létre hozná, ha Csik-Szereda a vasúti hálózattal össze lenne kötve.

Azon esetre tehát, ha a tervbe vett vonalak egyik vagy másik ok miatt mind kiépíthetők nem lennének, az illetékes körök és engedményesek törekedjenek arra, hogy legalább a sepsiszentgyörgy-csikszeredai vonal építtessék ki, s ha ez megtörténik, vármegyénk országgyűlési képviselői sürressék a magas kormánytól a Gyimesen át összekötő vonal létesítését. Ezek által, ha nem is teljesen, de legalább részben a mostani szomorú állapotokon segítve leend.

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

Utazásom Csik-Szeredától Nancyig.

— Padua, Velence. —
VI.

Deczember 7-én reggel elhagytuk Velenczét. Csak most sajnálom, hogy nem töltöttem benne még egy napot. Az első nap annyira elfogta figyelmemet, hogy nem került időm arra, hogy kigyönyörködhettem volna magamat benne. Csak vázlatos képet alkothattam róla; szerettem volna kiszínezni, kidomborítani ezt a képet, hogy úgy élt volna lelkemben, a milyen valóságban. De hátha nem lett volna tökéletes ez a kép s róvására lett volna a vázlatnak? Sok leányarcz az első pillanatra meglepő szépsége elbájol s ha figyelmesebben megvizsgáljuk, ha ajkai mosolyra vagy kacajra huzódnak szét, ha más arczért választunk, az elbájolás szünni kezd, a varázslat eltűnik és szinte bánjuk, miért vettük azt az arczot oly élesen szemügyre. Bánt a csalódás. Így járhattam volna Velenczével is. Ez enyhíti sajnálkozásomat.

A járáskelésben utazásunk előtti nap annyira eltörődöttünk, hogy bizony reggel kevésben mult, hogy el nem szalasztottuk a gyorsvonatot, melyen Paduába szándékoztunk utazni. Alig volt félóránk. Ruháinkat iziben magunkra hánytuk és futottunk ki a vasútra. Vagy mit beszélék? Azt gondoltam, szárazföldi városban vagyok. Csak futottunk volna, de nem igen volt hol s merre. Kocsi-vel nem lehetett helyreütni a késést; a velencei gőzös pedig, mely a Grand Canalon siklik

végig, épen az orrunk előtt szaladt el. Már ez meg szokott esni, ha az ember siet. Vártunk hát öt percig s végre úton valánk a pályaházig. Egy paraszt hajszál és lekésünk. Még sem. Jegyekkel nem kellvén bibelődünk, a vonat sipolt s robotunk ki a lagunák városából.

Háromnegyed órai utazás után megérkezénk Paduába, páduai szent Antal városába.

Harczias, komoly és méltóságos külsejű város. Magas, erős, mohlepte falak kerítik be, melyek arra a korra emlékeztetnek, a mikor az emberek minden szirre-szóra ujjat huztak, harczt kezdtek és döngetni kezdték egymás városának a kapuit, hogy eressz be, mert hanem... Rendesen lövés volt a felelet, melyre aztán újra-meg-újra, innen is, onnan is a puskák, meg az ágyuk nyelve felelgetett. Akkor gyerekjáték volt a háboru a maihoz képest, a mikor ismétlő puskák, füstelen puskapor, döngő hangu hatalmas ágyuk várják innen is, onnan is az ellenséget, hogy borzasztóbb pusztítást vigyenek véghez köztük, mint a legdühöngőbb döghalál. Ma már Padua falai körül is „minden csöndes.”

A Porta Codalungát átlépve, benn voltunk a városban, s mentünk mendegéltünk egyenesen a város szívéig a Strada Maggiorén vagyis a főúton. Furcsák kissé Padua utcái. A gyalog járók jobbra-balra árkadók hosszan futó boltzatai alatt sétálhatnak. Nap heve nem lankasztja, eső nem veri, sár nem bántja őket. Azért az esernyősöknek nincs valami fényes geseftjük. Nem is igen lehet látni esernyős boltot.

A város szívében stációt tartottunk. Vol is miért. Egész csoport nevezetes épület termett előttünk. A Piazza dell' Unitá d' Italián (Egyesült Olaszország tere) emelkedik a „Loggia del Consiglio” (tanácsház), szép reneszánsz kori épület, köröskörül árkadók és kofák, még pedig elevenek és pörgő nyelvűek, mint mindenütt.

Majdnem szembe van vele az egyetem, mely egyike a legöregebbeknek. Épen nagy ünnepek volt az egyetemi polgároknak; Galileo Galilei emlékére rendezték, a ki háromszáz esztendővel az előtt 1592. decz. 7-én foglalta el a fizikai tanszéket a páduai egyetemen. Itt töltötte élete legboldogabb napjait, mert Padua, mely akkor Velence fenhatósága alatt állt, meg volt kímélve a politikai zavaroktól. Velence csak a politikai ügyekbe nem engedett beleszólást, a többiben, így hát a vallási dolgokban is teljes szabadságot engedett. Galilei egészen vizsgálatainak adta magát. Akkor jött rá arra gondolatra, mely miatt annyit szenvedett, de a melyet mégis mindig vallott, hogy „Eppur si move” (És mégis mozog a föld t. i.). Az ünnep rendkívül fényes volt. Igen sok külföldi vendég is jött, mint külföldi egyetemek küldöttéi, többek közt a budapesti és kolozsvári egyetemek részéről is. De ezt csak az olasz újságokból tudtuk meg, különben fölkerestük volna honfi társainkat.

De még mindig nem láttuk Padua legérdekesebb épületét a szent Antal templomát és sírját. Törtöttünk hát tovább a város másik végé felé, míg el nem értük a „Piazza del Santot” (a

A tanítókról.

E b. lapok f. évi 2. számában R. N. tanító hálanyilatkozatáról van szó. Nevezett tanító ez előtt 17 évvel a csikszeredai felső népiskolánál működött s miután a népiskolai oklevél mellé a felső népiskolára szóló képesítést is meg nem szerezte, állására pályázatot hirdettek.

S mi lett az eredménye csak? Az, hogy a ki ellen kifogást tettek s ki a tanügy terén nem maradhatott, ma egyik tekintélyes városban mint adópénztárnok működik — 1350 frt (2700 korona) évi jövedelem mellett. Bizony semmi panaszra nem lehet oka, sőt méltán hálával adózhatik a csikszeredai iskolai hatóságnak eljárásáért. Utóbbi időben önszántából is igen sok tanító követte ez ösvényt; sokan leléptek a tanítói pályáról még azóta, kik ma részint adótisztek, vasuti hivatalnokok, katona tiszték, magán tisztviselők mosolygva tekintenek le a nemzet napszámosi szép, de sovány állásra. S e bucsuzgatás a tanítói pályáról oly rohamosan kezdett volt divatba jóni, hogy egyik közoktatásügyi miniszterünk jónak látta az új pályaválasztás útjába magas rendelettel némileg akadályt gördíteni.

E körülmény világos bizonyosságul szolgál arra nézve, hogy a mostani tanító nemzedék a képzettségnek és műveltségnek kellő magas fokán áll, de jellemzi ez egyntal a megváltozott viszonyokat is, t. i., hogy a megátalkodott fizetési minimumból (300 frt) ez idő szerint uri embernek megélni teljes lehetetlenség. Be kezdték látni ezt maguk az értelmesebb községek is, s jó irányu hazafias lépésekről itt-ott hallhatni is hirt. Egy-két fecske ugyan még nem csinál tavaszt — mint mondani szokás — de ez mindenesetre a társadalom és hatóságok ébredésére mutat. S a társadalom és hatóságok, községek valóban sokat tehetnek e tekintetben, vagyis a tanítói fizetések rendezésében több figyelem, több érdeklődés és kevesebb „nem bánomság“ mellett.

Nincsen kellő figyelem a tanítóság ügye iránt vármegyénkél is. Ez tény. Hogy a törvényhatósági bizottsági tagokban egyenként meg van a jó indulat, azt akarjuk hinni s tapasztaljuk is, de együtt, hivatalos gyűléseken nagyon sokszor kedvezőtlen határozatot hoznak. Pl. a tanítóknak pár község a tanítói gyűlések alkalmára önszántából napi díjat szavazott, valamint, hogy egyéb községbeli tisztviselőknél is napi díj jár, ha a község ügyében távol fáradoznak, és a megyei gyűlés megsemmisítette e határozatot; s tulajdonképen a községek állottak szemben a megye törvényhatósági bizottságával a tanítók érdekében s végre is a magas kormányknak kellett utasítania a megyei törvényhatósági bizottságot, hogy a községek önkéntes jó akaratát s önadóztatását ne gá-

tolja, hanem az ily lépéseket — melyek a tanügy javára is esnek — épen előmozdítani igyekezzenek.

Történt, hogy egyik község a tanítói fizetést felemelte és a megye gyűlése 1—2 titkos fellebbező szavára nem a község nagy többségének, hanem ama kevés számú egyének kedve szerint határozott. Sok függ az előterjesztéstől természetesen, mert ugyan mi kifogása lehetne a Gyergyóban lakó törvényhatósági bizottsági tagnak az ellen, ha pl. N. N. alsíki község saját terhére nagyobb fizetést szavaz tanítójának, ki arra érdemessé is tette magát; s viszont az Alsíkon lakó bizottsági tag mily veszedelmet fedezhetne fel a megyére nézve abban, hogy ha valamelyik község közönsége Gyergyóban tanítójának nagyobb jövedelmet biztosít?! Semmit! Nem is rossz akarat, nem is a tanítóság iránti ellenszenvöl foly ez. Egy kis figyelmen kívül hagyás az egész. Hanem az ily körülmények képesek disztelené tenni a tanítói pályát s fölbreszteni az arról való távozási szándékot. Pedig ha nincs benső ragaszkodás, hivatásszeretet, lelkiismeretesség, ez sehol sem boszulja meg önmagát annyira, mint a tanítói állásnál, egész nemzedékek sínylik meg. A jelzett, könnyű szerrel, mintegy észrevétlenül való átsiklás a tanítói ügyeken, valóban nagy lehangoltságot, munkakedvet, csökkenést szül a tanítók között. A kedvetlenséggel csak szükségből végzett munka, élet nélküli, félszeg eredményű szokott lenni.

Sietek megjegyezni, hogy korholás, kritizálás, panaszkodás, békétlenkedés eszméje távol áll tőlem s e sorok csupán arra szánvák, hogy általuk a tanítóság ügye iránt — melyivel szorosán összefügg a népoktatásügy gyorsabb fejlődése — minden felé nagyobb figyelem keltessék s közérzellemmel, egyesítő szízzel egymást a hazafias munkában támogatva, annál szebb eredményt mutathassunk fel a magyar nemzet második ezred évéhez közeledvén.

Józsa Sándor.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Adakozás a madéfalvi emlék-alap javára.** Székely-Udvarhelyről Dr. Solymosy Lajos főreáliskola igazgató a fent nevezett célra a 693. sz. gyűjtőívén 2 frt 50 krt küldött kiadóhivatalunkhoz. Ezen iven adakoztak: Dr. Solymosy Lajos 1 frt, Molnár Károly, Pálfi Károly és Hlatki Endre 50—50 krt.

Lapunk jelen számában
ki van mutatva 2 frt 50 kr.
Az eddigi gyűjtés összege 1389 frt 10 kr.
Főösszeg 1391 frt 60 kr.

azaz: **Egyezerháromszázkilencvenegy frt 60 kr.** Fogadják a buzgó gyűjtők és nemes szívű adakozók a szent ügy nevében leghálásabb köszönetünk kifejezését.

Szent-tere, a köznép egyszerűen úgy hívja szent Antal, hogy a szent). Itt aztán elötte állottunk annak a kissé bizarr külsejű épületnek, a mely a legnevezetesebb Páduában. Ha az ember könnyedén nézi, nem tétéleznél fel, milyen öreg templom, 1231-ben kezdék építeni, abban az évben, mikor szent Antal meghalt, hogy a szent tetemének méltó sirt emeljenek. Hogy a templom fiatalabbnak tetszik koránál, az nem a szentnek valami csodatétele, csak annak a tűznek köszönheti, a mely után 1749-ben megújították. Hatalmas épület, 115 méter hosszú, 55 méter széles. Tetején hat kupola terjeszkedik szét, melyek csucsíves elemekkel társulva, meglehetősen esztelennek teszik a külsejét, belsejét egyaránt.

Belépve, elfeledjük azt a visszatetsző hatást, melyet a külseje gyakorolt ránk s mély megilletődés fogja el a lelket a kereszténység egyik legnagyobb szentjének sírja előtt.

Gazdag diszítésű az egész templom, de a szent sírja mégis kiválik. Négy oszlop és két relifekkel diszített pillér választja el a főhajótól. Nem nagy az egész kápolna, de méltó a diszítése a nagy szenthez, ki a külön álló oltárban nyugszik. A falakban a XVI. század neves művészeinek vésői alatt készült mély relifek vannak beillesztve, melyek a szent életének nevezetesebb mozzanatait ábrázolják. Miután röpke imát mondtunk el a szent sírjánál, elhagytuk a templomot.

A templom előtti téren Gattameláta lovag szobra áll, mely két okból nevezetes, először, mert Donatellótól Olaszország egyik legnagyobb

művésztől való, aztán, mert az első bronz szobor, melyet a reneszánsz alatt öntöttek.

Kissé jobbra térve a templomtól a Viktor Emmánuel terére értünk. Ez a tér a páduaiak sétahelye. Nagy elipszis alakú tér, átmérői a sétaterek, kerületét víz folya körül, az árok szegélyén pedig 82 álló szobor áll köröskörül; azoknak a híres embereknek a szobrai, kik egykor a páduai egyetem hallgatói (auditores patavini) voltak s nagy emberré lettek. A sok közt egy magyar ember szobrára is akadunk, B á t h o r y I s t v á n é r a. Abbazsiából maradt a zsebemben egy babérág, a lába elé tettem. Ezzel bucsut vettünk Báthory Istvántól is, meg Páduától is, mert a délelőttünk eltelt s délutánt Viczenzának szántuk.

Délután félkettőkor újra a vasúton valánk s robogtunk Viczenza városa felé. Az est beálltáig vagy két óránk volt hátra, iparkodnunk kellett, hogy az idő minden percét felhasználjuk a város nevezetességeinek a megnézésére.

Nem nagy város Viczenza, mégis érdekes; nem csak szép középkorbeli templomai miatt, hanem számos figyelemre méltó palotái miatt is, melyeket Palladionak, Olaszország egyik legnevezetesebb építőjének a művei.

Belépve a városba a „P o r t a d e l C a s t e l l o n“, Garibaldi tábornok szobra akasztotta meg szemünket. Az öreg nagyra becsültek mindennütt mert igen sok városban emeltek emlékére szobrot.

Épen az mutatja, mennyire hátra vagyunk művészet dolgában a külföldhöz képest, hogy

— Lapunk következő száma egy fél iv meléklettel a husvétii szent ünnepek miatt a szokott időnél három nappal korábban, tehát husvétvasárnapján fog megjelenni.

— **Időjárás.** A hosszú és szerfelett kemény tél után mindenki azt remélte, hogy az idén korán fog kitavasodni s erre némileg alapot is szolgáltatott a február közepén tul beállott igazán tavaszias, enyhe idő. Azonban minden remény csalóka; az időjárásban, mely köztudomásulag szélsőesebb, mint Éva anyáknak bármelyik leánya is, sohasem lehet bizni. A korai tavasz iránt táplált vélemények nem bizonyultak helyesnek s Jupiter pluviusz akarata folyán fehér Husvétot érünk, pedig Karácsony is alaposan felfér volt.

— **Husvétii szünidő.** A csikmegyei gazdasági felső népiskola, valamint a polgári leányiskola növendékei f. hó 25., 26. és 27-ik napjain végezték el a husvétii szent ünnepek előtt szokásos szent gyakorlatokat s 28-án az ünnepekre haza bocsátattak. A szünidő ápril 5-éig tart, ápril 6-án reggel 8 órakor a tanítás megkezdetik.

— **Ipartestületi gyűlés.** A csikszeredai ipartestület az 1892. évet bezáró rendes közgyűlését 1893. ápril hó 4-én délelőtt 9 órától kezdődőleg Csik-Szeredában a szokott helyiségben fogja megtartani a következő tárgysorozattal: 1. elnöki megnyitó; 2. az 1892. évi számadások felülvizsgálására 6 tagú bizottság kiküldése; 3. titkári jelentés az előjáróság múlt évi működéséről; 4. a számvevőbizottság jelentése a pénztár és a testületi vagyon állapotáról; 5. a számadásokat felülvizsgáló és a közgyűlés kebléből kiküldött bizottság jelentése s ennek alapján a felmentvény megadása iránti határozat; 6. tisztújítás; 7. az ipartestület kebelében felállítandó szövetkezet ügye; 8. a jövő évi költségvetés megállapítása; 9. az első fokú iparhatóság 891—892. számú leirata, melynek kapcsán közöltetik, hogy a múlt évben tartott közgyűlés 9. és 10. jkvi szám alatt hozott határozatait az első fokú iparhatóság feloldotta; 10. az iparhatóság 500—893. számú leirata a gyűlések helyének ügyében; 11. a m. k. kereskedelemügyi miniszter ur felhívása, 1893-ban rendezendő milleniumi kiállítás ügyében; 12. Bjjthe Sándor és Darvas Béla intítványai a szegélytetés és szabadtás körüli eljárásra vonatkozólag. A tagsági díjak és kamathátralekók befizetendők, a kötelezvények pedig minden adós által okvetlenül kicserélendők lesznek. Az ipartestület helybeli tagjai tisztelettel felkéretnek, hogy a tagsági díj és kamatbefizetés, valamint a kötelezvények kicserélését a gyűlést megelőző napon sziveskedjenek eszközölni. Az indítványokat 8 nappal a gyűlés előtt írásban kell bejelenteni a titkári hivatalban.

— **Rendkívüli közgyűlés.** A csiktusnádi fürdő birtokosainak szövetkezete április hó 16-án délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart a csiktusnádi gyógyfürdőn. A gyűlés tárgyai 1. Titkári jelentés. 2. A brassói nyugdíjintézetttől törlesztésre felveendő kölcsön kötvényének kiállítására. 3. A fedett sétány és vendéglő tervének megkísztésére pályázat kitűzése. A szövetkezeti tagok felkéretnek a kitűzött időben való pontos megjelenésre, ha azonban akadályozva lennének, meghatalmazott által is képviselhetheik magukat.

minden valamire való városban van néhány szobor; a híres embereknek nemcsak születésük vagy tartózkodásuk helyén állítanak szobrot, hanem mindenütt, a hol meg tudják becsülni az értelmi nagyságot. Nánycban például, mely 60 ezer lakossal bír, hét nagy szobor van, nem számítva a mell szobrokat s márvány szobrokat, melyek a köztérket s templomokat ékesítik. Tehát annyi, mint Budapestnek. Pedig hát nekünk is voltak nagy hadvezéreink, nagy államférfiaink, nagy költőink, nagy művészeink.

A templomok, paloták leírását elhagyom, rátérek arra, a mi legérdekesebb Viczenzában, a Teatro Olimpikora. Annyiban nevezetes ez a színház, hogy teljesen az antik, a görög színházak mintájára épült Palladio tervei szerint 1484-ben fejezték be építését és Szofoklesz Oidiposzával szentelték fel.

A színpadon nem kuliszák képezik a perspektívát, hanem valóságos házak deszkából építve s az utcákon, melyek a házakat elválasztják, egész könnyedén lehet mozogni. Az ülőhelyekről nézve bámulatos csalódásba ejti a szemlélőt. Az illúzióknak, mely a színpadi hatásnak és csalódásnak az alapja, sokkal kevesebb dolga akad, mint a vászonra nagyjából megrajzolt kulisszáknál.

Miután itt is befejeztük szemlénket, valamire való nevezetesség nem maradt hátra; időnk sem volt, mert egyenyed hatra az állomáson kellett lennünk, ha nem akartunk lekésni a Veronába menő gyorsvonatról.

Dr. Kovács S. János. j

— **A csikmegyei gazdasági egyesület** méhé-szeti szakosztálya f. évi ápril 4-én d. e. 10 óra-kor az egyesület helyiségében ülést tart, melyre a szakosztály tagjai, valamint az érdeklődők meg-hivatnak.

— **Felsősejrtés.** Csik-Tusnádon e hó elején a község korcsmájában Barta Ferencz, Korödi Ferencz, Lörincz József, Imecs Károly és Domo-kos Elek községi lakosok heves szóváltásba ele-gyedtek Balázs Mihály ugyanodavaló lakossal. Barta Ferencz a veszekedés közben megféleked-ztén magáról, ő felségéről tiszteletlen szavakkal emlékezett meg. A felségsejrtőt a csendörök a csikszentmártoni járásbírósnak feljelentették.

— **Tűz.** E hó elején Csik-Gyimesen Deáky Péternek az ugynevezett „Sánczpaták“-ban levő fűrészmalma egészen leégett. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— **A vöröngző bíró.** Szomorú kimenetelű vé-res verekezés történt folyó hó 26-án Csik-Csicsó községében. Az eset annál szomorubb, mert tet-tesek gyanánt egy községi albiró és esküdt, tehát oly egyének szerepeltek, kiknek minden tekintet-ben jó példával kellene a község lakosai előtt járniok. Épen Virágvasárnapja volt s a község lakosai közül többen két külön társaságban a nagy korcsmában fogyasztották a szesztartalmu fluidu mokat. Az egyik társaságban mulatott Pál Dénes községi albiró, Pál Felix esküdt, a másik társa-ságban pedig Kósa Dénes volt bíró, F. T. köz-ségi tanító és Kopacz Ignác (lovas). Az idő éj-szakára fordulván Kósa az F. T. tanító társasá-gában 10 óra tájban hazafelé indult s nyomban utá-nok indult Kopacz Ignác (lovas) is. Alig értek a lelkész lakj, midőn észrevették, hogy hatalmas ru-dakkal felfegyverkezve két egyén rohan utánok, kikben, midőn közel értek Pál Dénes albirót és testvérét Pál Ignác esküdtet ismerték fel. Pál Dénes a kezében levő doronggal Kósa Dénest fejen sújtotta, mire ez elesett, de pár percz mulva feltápászkodván, oda szóll: „üssetek még, hiszen nem haltam meg“. Erre Pál Ignác vágta fejbe, mire Kósa fejen súlyosan megsérülve eszméletlenül terült el. F. T. tanító és Kopacz Ignác Kósa-t védelmezték s e miatt ők is kikapták a részüket. A Kósa állapota igen súlyos. A tetteseket befog-ták s beszállították a helybeli klr. törvényszék fogházába.

— **A bicskás.** Szabó Sándor és Antal Béni csikmadéfalvi legények f. hó első napjainak egy-ikén összeverekedtek. Egy darabig kölcsönösen agyabugyálták egymást, Szabó Sándor a pusztá kézzel való műveletet nem látván elég eredmé-nyesnek, bicskát rántott elő és társát oldalba szúrta. A bicskást meg fogják büntetni.

— **Hirtelen halál.** Csiksekefalvi Kecskés Sándor 28 éves, keménytermetű ifju legény, öt társával — kik a csobányosi gözlűrészben dolgoz-tak — f. hó 22-én az erdőről hazatételre indult. Ut-közben ifj. Dánél Imrével, kit megfagyott lábai alig birtak, az Uz víze mellett elmaradt. Ketten ballagoltak egy jó darabig, úgy ahogy lehetett, mikor Dánél azt mondta Kecskésnek miatta ne késsék, hagyja el őt, s még ha siet, a többit is utólrheti. Alig haladt Kecskés 2 kilométernyire azon helytől, hol egymástól elváltak vala, az út szélére leült, mit elülmenő társai is visszatekintve, szintén látták. Mire azonban Dánél odaért, Kec-kés alétlan elterülve feküdt a földön. Minden mó-dot megkísérlett — ami tőle ily körülmények kö-zött kitelhető vala a megmentésre; — de nem sikerülvén, haza vándorolt s éjjel után 3 óra tájban meg is érkezett. Ekkor hirt adatott a le-gény szülőinek; de a mig — a községtől majdnem 2 órányi távolságra — odaértek, a szerencsétlen ifju hullája csonttá volt fagyva. Mint az orvosi bonczolás alkalmával kitűnt, a szegény öreg szü-lők egyetlen kenyérkereső fiának hirtelen halálát — szivhüdes okozta. Temetése nagy részvét mel-lett e hó 24-én ment végbe.

— **Második zarándoklat Rómába.** Április hó 5-én igen válogatott magyar társaság fog indulni Rómába, Dessevffy Sándor csanádi püspök veze-tése alatt, hogy a pápát jubileuma alkalmából üd-vözölje. A zarándoklatban az előkelő világi kü-rökből igen sokan vesznek részt. A rendezőség, melynek élén Dr. Kiss János a szent István-tár-sulat igazgatója, Dr. Várady Árpád a csanádi püspök titkára, továbbá a m. kir. államvasútak városi menetjegy-irodája állanak, még néhány nap-pal meghosszabbították a jelentkezés határidejét. Menetárak oda és vissza az I. osztályban 140; a II. osztályban 110; a III. osztályban 75 frt, mely összegben a teljes ellátás és kalauzok díjai is benn foglaltnak. Jelentkezések Dr. Kiss Já-noshoz (Budapest Lövészutca 13.), Várady Árpádhoz (Temesvár), vagy a menetjegyirodához (Budapest Mária Valleria-utca) intézendők, a hol magyar és német nyelvű részletes programmok akárhány példányban kaphatók.

— **Értesítés.** A marosvásárhelyi kereske-delmi és iparkamara köztudomásra hozza, hogy a nagyszabedű országos tébolyda fehérenemű és ru-házati szükségleteinek biztosítására és a kolozs-vári m. kir. dohánygyár részére szükséges faanyag-ok szállítására, valamint a m. kir. államvasútak

vonalain összegyűlő ócska vasak eladására vonat-kozólag kibocsátott árlejtési hirdetmények a ka-mara irodájában megtekinthetők.

— **Hirdetmény.** A nméltóságú kereskedelem-ügyi m. kir. miniszterium az 1893. évi márczius hó 9-én kelt 89911.—1892. számú rendeletével a kolozsvár-szász-régen-tölgyesi államút 208—209 szakaszán levő út-szabályozás helyreállítását 524 frt 38 kr összeg erejéig engedélyezte. A fentem-lített munkálat foganatosításának biztosítása cél-jából az 1893. április hó 15-ik napjának d. e. 11 órájára a csikmegyei m. kir. államépítészeti hiva-tal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytár-gyalás hirdettetik. A pályázatok nevezett hivatal-hoz ápril 15-ének d. e. 10 órájáig adandók be 5 százalék bánatpénz csatolása mellett.

Törvényszéki csarnok.

Csik-Szereda, márczius 24.

Köztudomásu dolog, hogy városunkban min-den év szeptember 29-én az ugynevezett Szent-Mihály vására szokott megtörténni. Így volt ez a mult esztendőben is. Minden ily alkalomkor ki-sebb, nagyobb rendezvarások, kihágások szoktak történni. Így esett meg ez a mult esztendőben is azon kis különbséggel, hogy ekkor egyik erkölcsi kihágás oly elfajulást nyert, melynek hosszas hün-vizsgálata a már irt napon nyert jogérvényes el-intéztést.

Néhány ifju ember ugyanis különféle czimek alatt (pedig ilyenek legkönnyebben találhatók) összebarangolta a város korcsmáinak egy jó ré-szét, (pedig Csik-Szeredában korcsma csaknem minden háznál található) s e nemes foglalkozás közben itt is, amott is derekason fogyasztotta a konzorcziumi hires — lörét. Ám, azt mondják, hogy még a disznóláb is elsül, ha — megtöltve van. Nem azért csufolták tehát, különösen a korcsmákban mért konzorcziumi lörét bornak, hogy attól is berugni ne lehetett légyen, főleg, ha nyak-ig töltötte magát abból az illető. Be is rugtak tehát többen a nevezetes vásári napon, de nagy veszedelmére leginkább berugott volt L. Béla napi díjas.

Ily berugott állapotban is még több kellett a jóból érdekelt berugott társaságnak s így egyik-ből a más korcsmába vándoroltak. A vizsgálat nem derítette ki, hogy vajjon azért volt-e vándorlásra szükség, mert az előbbi korcsma „minden csepp bor-rát kiitták, s felrugták a száz akós hordóját“, a mint jilyeténképen valamelyik költő éneklé, — elég az hozzá — mentek jobb tanyát keresni. Utköz-a Balló Elek szentimrei székely gazda szekereinek ernyője „beleütöközt“ a tanyakeresők valamelyi-kének pálcájába, s az aként inzultált székelyvel L. Béla összetűzvén, szépen nyakon lötte. — Szé-phen, mert hisz csunyán lötte volna, ha a székely nyakára, ősi szokás szerint, jó vastag szövötű s kellő nagyságu gyors nyakkendő nem lett volna csavaritva és ennek is azon göcsét nem találta volna a revolver golyója, mely a kendő összekötése által képződött. Így történetelt, hogy csak 18 nap alatt gyógyulhatott súlyos, testi sértés ejtetett a székely nyakán. Különbben a szakértői nyilatko-zat szerint is, a géjét összeroncsolhatva, halált is okozhatott volna.

E hűsi tényekre azonban L. Béla — állítása szerint — teljes részegsége miatt, vissza nem emlékezett, de hogy ő cselekedte meg, az bebi-zonyítást nyert.

Ily felvonulással, érkeztek a V. A. korcsmá-jába, hol azonban a korcsmáros bort L. Bélá-nak, gavallér módon ígért fizetségre sem adott. Ezért aztán, vagy más okból tovább bandukolt L. Béla, mig elérte a Sz. E. kis boltját, hol az árus kis menyecskeének elénekelhetette volna, hogy „befordultam a boltjába, rágyújtottam a pipámra“, ha t. i. képes lett volna ezt megtenni, de bizony nagyfoku „borközi állapota“ miatt sem énekelni, sem rágyújtani nem tudva, kitántorgott az utcára.

És ez a tántorgás volt a L. Béla legnagyobb baja, mert neki talált esni az ott álldogáló 3 szol-gálónak, s talán nem a legrendesebb módon ka-paszkodott szoknyájukba, mert mig kettő közülük elszaladt, a harmadik „szemtelen disznónak“ ne-vezte az egyensúlyt mindenképen fentartani ipar-kodót.

Ez a hízegő elnevezés aztán elég volt arra, hogy L. Béla a már elveszített testi egyensúly pótlásául elveszítve esze egyensúlyát is, mely ket-tős veszteség hatása oda összpontosult, hogy négy izben lött a könnyen sértődő szolgálóra.

L. Béla vádlat ennek a szerelmi kalandnak megtörtéttét a megindított vizsgálat rendén beis-merete, s csupán azzal védte magát, hogy ekkor is részeg levén, nem tudta, hogy mit tesz; s azt is gondolta, hogy a revolver lezárva van, s így az nem sül el, de midőn a ravaszát elhuzva, az még is elsült és a lány nem jajgatott, azt hitte, hogy nem találta, s így lött aztán arra négyszer, de csak ijesztésből; azt megölni vagy neki nagyobb bajt okozni szándéka nem volt. A végtárgyaláson már azzal is védekezett, hogy mindazt, mit a vizsgálat kezdetén bevallott onnan tudta és mondta el, mert a csendörök a tényeket kinyomozták s azokat letartóztatásakor elejébe tartották s így volt képes azokat a vizsgálóbíróknak is elmondani.

Vádlat e védekezését azonban a bíróság el nem hitte; de nem hitte el a kihallgatott tanuk-azon vallomását sem, melylyel igazolni kívánták azt, mikép vádlott teljesen beszámíthatlan állapot-ban volt, hanem a kinyomozott körülmények és ezekből levonható következtetések, valamint az orvosszakértők beadott véleménye alapján, a kir. ügyész nagy figyelemmel és gondnal megokolt ité-letindítványához képest a két rendbeli emberlős bünkisérletében bűnösnek kimondotta és a tul-nyomó számban megállapítható enyhítő körülmé-nyekre való tekintettel s mert vádlott itassági állapotát is s bár a beszámítása nem kizáró, de azt majdnem teljesen megközelítő nagy fokban — megállapítottak találta, vádlottat két évi börtönrre és öt évi hivatalvesztésre, a szabadságvesztés büntetésből azonban 5 hónapot, a 6 havi vizsgá-lati fogság által kitöltöttnek mondott ki.

Ez ítélet vádlotnak kihirdettetvén, védőjével Dr. Bocskor Béla ügyvéddel rövid értekezésre visszamaradt, melynek megtörténte után vádlott az ítéletben való megnyugvását jelentette be, bi-zonyára, belátván azt, hogy hasonló cselekedetek még akkor is elég szigorú büntetést vonnak ma-gok utánt ha a védelem — mint ezen esetenél is történt — annyira lelkes volt is, hogy a hallga-tóság tetszésnyilatkozatát hívja ki. Vádlat nyi-latkozata után az ítéletet a kir. ügyész is tudomá-sul vette, mi szintén a hallgatóság tetszésével talál-kozott. L. Béla esete bizonyítja, hogy soha sem volt jó a nagyon sok „italos.“

Szerkesztői üzenetek.

A J. körjegyző urnak Csik-Szenttamás. Olvastuk a lapunk mult számában megjelent „székely verekedési virtus“ című hírtre beküldött azon helyreigazító sorait, miszerint — mint ön írja — cikkirő ur igen rosszul betűzte ki feladvá-nyát, milőn ok nélkül rábőlyegzi egy békés és a kor intő szavának ismeretében erkölcsben haladó községre ama botrányos eselekményt, mintha szenttamási atyafiak vetek volna össze életveszélyesen egy legényt — nem igaz — tiltakozom ama cikk ellen. Az ott történt, hol — elég sajnos — termőtalaja volt a közel multban az oly és még nagyobb tényeknek. A-on községben, hová valók a cikkben említett egyének, tessék cikkirőnek alaposan megtudni.

Egyébiránt köszönjük szives helyreigazítását, melyet — mint láthatja — minden változtatás nélkül közre adtunk. S mert a műveltséget — mint ön írja — végén nem örökölhet a személy halálával, azt mindig ápolni kell. Arra kérjük, ápolja községében a műveltséget, hogy legalább saját papju-kat ne támadják ki hívei, a mint ez közelebről megtörtént Csik-Szenttamáson.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL*.)

Köszönetnyilvánítás.

Alólírottak, forró köszönetünket fejezzük ki Dr. Mülfay Sándor gyergyótölgyesi orvosnak azon önzetlen és lankadatlan buzgalmaért, melylyel egyetlen szeretett leányunk életét mentette meg. Toplicza, 1893. márczius 21-én

Lorándy Tivadar és neje.

*.) Ezen rovat alatt megjelent közleményekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

Tiszta vér: egészség!

Titkos betegségek, kiütések, sápkór, (35—0) általános

levertség, gyöngeség eltűnnek, ha

a vér tiszta!

Rendszerünk pontos használata esetén: jótállunk a határozott ered-ményről!

Tudakozódásokhoz levéljegy csatolandó.

„Office Sanitas“ Paris
30. Faubourg Montmartre.

Sz. 201—893.

Arlejtési hirdetmény.

A csiktuanádi gyógyfürdő birtokosai szövetkezete igazgatósága által folyó év április hó 16-án reggeli 10 órakor Tüsnádfürdőn a következő építkezések munkálatok fognak árlejtés útján kiadni:

1. A „Rezső“-forrásra egy tartány s egy tartány és egy hideg fürdő készítése.

2. A „Csolnakázó tó“ elkészítése ez alkalommal fog

3. A mészárszék is egy évre kiadni.

Felhivatnak mindazok, kik a fennirt munkálatok valamelyikét elvállalni akarják, hogy a fenti időben Tüsnádfürdőn a „Iláromhuszár“ vendéglőjében jelenjenek meg, de az árverezés megkezdése előtt az első s másodíknál kötelesek két-kétszáz forintot, a 3-iknál 50 frt bánatpénzt letenni.

Írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak a kitűzött napon reggeli 10 óráig, ha ahhoz bánatpénz csatolva leendő.

Az 1-ső s 2-iknél a tervek április 10-étől kezdve a szövetkezet pénztárnoka, méltóságos Vajna Tamás urnál Csik-Szeredában bármikor megtekinthetők.

Csik-Szereda, 1893. márczius 24-én.

1-3 **Az igazgatóság.**

Fürdőbérbeadási hirdetmény.

A csicsói **Hargitai fürdő** a hozzá tartozó épületek hasznélvezetével együtt 3, esetleg 10 évre bérbe adandó.

Feltételek: A 3 évi bérletnél évi 300 frt kikiáltási ár mellett a savanyu vizek és kénes szénsav-barlang vegyelemeztetése és jó karba helyezése.

10 évi bérletnél 600 frt évi kikiáltási ár és vegyelemeztetés mellett megfelelő építkezés.

Megjegyeztetik, hogy a meg levő épületeken kívül még egy 10 vendég-szobával bíró háznak építése folyamatban van, s az folyó évi június végéig a forgalomnak szintén átadható.

Bővebb felvilágosítást ad a csikesicsói körjegyző ez évi április 16-ig.

EPILEPSIA

(35—52) (ESKÓR)

visszaesés nélkül gyógyítható.

A tudomány eme csodás sikere ezer és ezer alkalommal bebizonyult.

Bővebb értesítést ad postabélyeg be- küldése mellett

„Office Sanitas“ Paris
30, Faubourg Montmartre.

Vörös lere

nagyszemű, arankamentes 10, 25, 50 kilós zsákokban, államilag plombozva, 100 kilónként 76 frt, 5 kilós plombozott postaszák 4 frt.

ÓRIÁS BURGONYA:

Richter-féle Imperator 100 kiló 5 frt
Paulsen-féle kék héjú 5 kiló 1 frt.

Csemege-sajt, Nonplusltra:

netto 4 kilós postaláda 3 frt.

Bármely mennyiségben utánvétért kapható
Gróf Teleki Arvéd drassói uradalomban,
6—10 Alsóféhérmegye, u. p. Szerdahely.

Sz. 898.
1893.

Arlejtési hirdetmény.

Csik-Szentmárton és Csekefalva községek közös képviselőtestületének határozata és felsőbb hatósági jóváhagyás folytán a két község által egy emeletes iskolaház fog építtetni. A két község ezen építéshez a szükséges követ, téglát, homokot és fát fogja adni.

A kikiáltási ár 13686 frt 86 krban állapított meg.

Ezen építésre ezennel árlejtés hirdettek és annak a Csik-Szentmárton és Csekefalva községek közös házánaál leendő megtartására határnapul folyó 1893. évi április hó 3-ának délutáni 2 órája tűzetik ki.

Ennélfogva mindazok, kik a fennebb leirt építkezést elnyerni ohajtják, kötelesek lesznek az árlejtésnél megállapított 13686 frt 86 kr összegnek 10%-át az árverező bizottság kezébe akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapirokban az árlejtést

Szám 9—1893.

eln.

Meghívó.

„Gyergyói Első Takarékpénztár Részvénytársaság“

Gyergyó-Szentmiklóson

1893. évi április hó 12-én délután 2 órától kezdődőleg

a „Kereskedői Kör“ helyiségében

Rendkívüli Közgyűlést

tart a következő

tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitás.
2. Háromtagu bizottság kinevezése elnök által, a szavazati jogok igazolásának számbavételére.
3. Ezen bizottság jelentése folytán, ha a közgyűlés határozatképes, a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére három tagnak megválasztása.
4. Lemondás folytán megürült két igazgató tagsági állás betöltése.

Az alapszabályok 19. §-a szerint: hogy a közgyűlés határozatképes legyen, legalább 400 részvény képvisellete és 20 részvényes személyes jelenléte megkívánatik. A szavazati jog akár személyesen, akár két tanu által aláirt felhatalmazással ellátott megbizott által — kinek azonban részvényesnek kell lenni — gyakorolható. Ily meghatalmazást azonban csak távollévő vagy meg nem jelenhető részvényesek adhatnak.

Nő-részvényesek csak felhatalmazott által, gondnokság vagy gyámság alattiak gondnokuk vagy gyámjuk, illetőleg ezek felhatalmazottjai által, erkölcsi testületek megbizottjuk által gyakorolhatják szavazati jogukat; ez utóbbi esetenél nem kívánatik, hogy a megbizott részvényes legyen.

Ennélfogva a t. részvényesek értesítettek, miszerint szavazataik gyakorolhatása végett „Igazoló-jegy“-üket — a törzskönyvi kivonat szerint — részvény bemutatás nélkül, 1893. évi április hó 10, 11 és 12-ik napján, a délelőtti hivatalos órák alatt, az erre felkért felügyelő-bizottságtól átvehetik.

A „GYERGYÓI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG“ IGAZGATÓSÁGA.

Gyergyó-Szentmiklóson, 1893. márczius hó 21-én.

Görög Joachim

titkár.

1—2

Csiky Dénes

elnök.

Nincs gazda, nincs község vagy egyházmegye, kik ha nálam rendelnek, előnyben ne részesülének bárki ajánlatával szemben!!

Gazdaközönségünk, Egyházmegyék és Községeknek!

Ajánlok kerülő, Vidats, Gubitz és Sack féle **ekéket**. Hegyvidéki váltó és két testü, váltva forgató **iker ekéket**. Láncc boronákat, két vagy három tagu **rézsut boronákat**. Kézi és löerejü, szórva és sor-vetőgépeket. Legújabb **kaszáló- és aratógépeket**, kéveköttövel és a nélkül. Kézi, löerejü és gőz-csaplógépeket. Szénaforgató, gyűjtő és sajtolókat. Járgány vagy gőzzel hajtható egy- és kétköví **öröl malmokat** szitaszerkezettel.

A legújabb **tégla, cserép és agyagcső sajtoló gépeket**, egy vagy két ló, vagy gőz általi hajtásra, mely óránként 200—1000 téglát készíthet. Szeszgyárak teljes berendezéséhez **szükségeltéket**.

Tüzmentes és betörés ellen biztos **pénz- és ókmány-szekrényeket**. Valódi Wertheim-kasszákat:

Nro 0	0 fél	1-es	2-ös	3-as	4-es	5-ös
70 frt.	85 frt.	100 frt.	120 frt.	140 frt.	160 frt.	180 frt.

mindenik b é r m e n t v e a megrendelő házához szállítva. Templom berendezéseket és forgatható vaskoronájú **harangokat**, az orgona hangjai szerint hangolva és egészen kovácsolt vasból készült **harang állványokat**, bérmentesen bármely községnek tornyában felállítva, a harang réznek kilóját 1 frt 80 krért számítva.

Tűzoltói fecskendőket, személyi felszereléseket és egyéni ruházatok, a községi köteles tűzoltók részére előirt szabályok szerint u. m.: borsapkát 90 kr, karövet 25—40 kr, sisakot 2 frt 80—3 frt 60 krig, riadó-kürtöt 3 frt 50—5 frtig, jelző sipokat stbiket rendkívül olcsó árban, valamennyi budapesti szállító árainál sokkal olcsóbban!

RIEMER EDE

Első Székely Gép- és Tűzoltóeszköz raktára
Székely-Uvárvahelyen

Árjegyzékek, minták és költségvetések bérmentesen küldetnek!